

A budapesti horvát iskola terveiből

A Festetics és a Mosonyi utca sarkán nagy sárga eklektikus épület áll. A Festetics utcáról nyílik a *szerb iskola*; a *horvát iskola* bejárata a sarkon túl található. Kapujának egyik szárnyán egyszerű barna fakeretben fehér papíron ez áll:

Hrvatska Osnova Skola i Gimnazija

– a másik szárnyon ugyancsak barna fakeretben a magyar szöveg:

Horvát Általános Iskola és Gimnázium.

Az épületbe lépve néhány lépcsőfokkal feljebb üvegajtó, mellette balra a *magyar*, jobbra a *horvát címer* látható.

Új tanárok Horvátországból

A gimnazista fiú, Josip Lukic keresi a magyar kifejezéseket, miközben kérdéseimre válaszol. Magyarát képpen elmondja, hogy Mostarból, Hercegovinából jött. Édesapja *hét éve* kapott munkát Magyarországon, azóta itt él a család. Mégis nagyon nehéz volt megtanulnia magyarul, hiszen sem otthon, sem az iskolában nincs igazán alkalma a gyakorlásra. Arra a kérdésemre, hogy mennyiben érzi kiegyensúlyozottnak a magyar és horvát oktatást, illetve a kötődést a két nemzethez, így válaszol:

– Ez horvát iskola Magyarországon. Tavaly és tavalyelőtt többet beszéltek magyarul az órákon. Most új tanárok érkeztek Horvátországból, azóta inkább horvátul folyik a tanítás.

Mindkét nyelven tudni kell

– Szervezeti és működési szabályzatunkban az szerepel, hogy az intézmény munka- és társalgási nyelve a horvát – mondja az iskola igazgatónője, Polgár Mária. Magyarát ként hozzáfűzi: – *Horvát tanítási nyelvű iskola vagyunk, de kétnyelvű módszerekkel dolgozunk.* Ez azt jelenti, hogy a horvát nyelv és irodalom, a történelem- és a földrajzórák horvátul folynak, de a gyerekek az idei tanévtől a két utóbbi tantárgyból kötelesek a magyar szakkifejezéseket is megtanulni. Az összes többi tantárgy kétnyelvű: felváltva használjuk a horvátot és a magyart. Ha az óra horvátul folyik, magyarul foglaljuk össze, ha magyarul adta le az anyagot a tanár, a vázlatot köteles horvátul elmondani. A *gyerekeknek mindkét nyelven tudniuk kell a tananyagot.* Ötöst csak az kaphat, aki a jó felelet után az összegzést a másik nyelven is el tudja mondani, vagyis mindkét nyelven ismeri a szakkifejezéseket. Ez a tanítási mód mind a tanárok, mind a gyerekek számára nehezebb, de az eredmény a két nyelv tökéletes birtoklása.

– A horvát nyelv mesterséges elkülönítése a szerbtől okoz-e nehézségeket az oktatásban?

– A jelenlegi horvát nyelvújítás nagyobb gondokat

okoz nekünk, mint a kétnyelvű oktatás. Mi a horvát irodalmi nyelvet tanítjuk. Magyarországon nyolc horvát etnikum él, nyelvük különbözik egymástól és az irodalmi nyelvtől is. Tehát még az anyanyelvű gyerekek is az iskolában találkoznak először az irodalmi nyelvvel. A „szerbhorvát” nyelv és a hozzá kapcsolódó közművelődés soha, sem a régi Jugoszláviában, sem Magyarországon nem volt természetes. A „szerbhorvát” mesterséges szó, melyet az ötvenes években hoztak létre. E címke alatt megpróbáltak két eltérő alapon, mentalitáson nyugvó kultúrát ötvözni. Az egybeerőltetés évtizedek alatt ellehetetlenítette a kapcsolatokat, amely feszültség napvilágra került a háborúval. Különböző kultúrákat a történelem során még soha nem sikerült végérvényesen összemossni. Soha nem létezett „szerbhorvát” nép, így „szerbhorvát” nyelv sem. Külön élt és fejlődött a szerb irodalom és a horvát irodalom, a szerb kultúra és a horvát kultúra. Ahogy a két nép, úgy a szerbhorvát iskola szétválására is sor kellett, hogy kerüljön egyszer. Ezt nagyon természetesnek érezzük, és senki nem vélekedett úgy, hogy a válást a háború idézte elő. A háború csak megerősítette a burkolt vagy nyílt válási törekvéseket.

Melyik iskola maradjon?

A magyar kormány 1992-ben hétszázötvenmillió forintot különített el, hogy az egyik nemzetiségnek új iskolát építsen fel. A Fővárosi Önkormányzat az Örs vezér téren, az IKEA-áruház mögött biztosított megfelelő telket.

– A gyökerek mindkét nemzetiséget a Rózsák téréhez fűzték, így viták kerekedtek, hogy melyik iskola maradhat a régi épületben, melynek felújítását szintén vállalta az állam. Az építkezés jó ütemben halad, és mind a beruházó, mind a kivitelező ragaszkodik az 1996. augusztus 15-i átadáshoz.

– Ez az új iskola álmaink megvalósulása – mondja az igazgatónő. – Oktatási-nevelési központhoz jutunk. Egy helyen lesz az óvoda, az általános iskola és a gimnázium, valamint a kollégium. Szerkezetváltáson is dolgozunk. Tervünk a hat plusz hat évfolyamos iskola, magyar anyanyelvűeknek a gimnázium előtt nulladik osztállyal. Megteremtjük a belépési feltételeket is, hogy bizonyos szinteken más iskolából érkezők is bekapcsolódhassanak. Módszertani központtá szeretnénk válni – nemcsak a hazai, de a diaszpórában élő horvátság számára is.

Részletek Súlyom Beáta cikkéből,

a Magyar Nemzet

1995. november 15-i számából